

DORS/CLUC 2012: Budućnost je u otvorenosti

Ovogodišnji **Dani otvorenih računarskih sustava**, koji su istovremeno i **Croatian Linux Users Convention**, održani su od 23. do 25. svibnja u Hypo Centru u Zagrebu. To je već devetnaesti susret svih koje zanimaju otvoreni standardi u informatici, filozofija otvorenog koda i GNU/Linux. Organizatori su, kao uvijek dosad, Hrvatska udruga za otvorene sustave i Intenet (HrOpen) i Hrvatska udruga Linux korisnika (HULK). Pridružila im se i Hrvatska gospodarska komora (HGK), što pokazuje kako otvoreni kod postaje zanimljiv i gospodarstvu. A da je zanimljiv i državnoj upravi, dokaz je gostovanje Darka Parića, pomoćnika ministra uprave.

U uvodnom nastupu Kristijan Zimmer, kao predstavnik organizatora, podsjetio je prisutne da je udruga HrOpen osnovana prije dvadeset godina, kad još nije bilo jasno da će Internet i otvoreni standardi prevladati nad zatvorenim, vlasničkim mrežnim protokolima. Vizionarstvo nekolicine entuzijasta pokazalo se ispravnim, a nakon otvorenih mrežnih protokola čini se da će se sve više koristiti i softver otvorenog koda, pa moto ovogodišnjeg druženja glasi: Budućnost je u otvorenosti!

Normala, Udruga za promicanje nastave matematike, dobila je nagradu za dugogodišnji rad na lokalizaciji i promicanju programa GeoGebra, koji je od malog i nepoznatog programa otvorenog koda prerastao u velik i uspješan projekt, koji danas zapošljava 20 programera, a na njegovoj lokalizaciji radi dvjestotinjak ljudi. GeoGebra je dragocjen alata za učenje matematike, preveden na 50 jezika. Udruga Normala pobrinula se za to da se svaka nova verzija i svaki novi applet prevede na hrvatski. Preveli su i korisnički priručnik, te održavaju radionice za nastavnike, kako bi ih naučili raditi s tim edukacijskim programom. Šime Šuljić, predsjednik udruge, na prošlogodišnjem CUC-u održao je radionicu koju je pohađalo 25 nastavnika. Prilikom primanja nagrade, g. Šuljić je rekao: "Čeka nas svijet u kojem će sav softver biti slobodan, kao matematika."

Prvim danom konferencije dominirale su dvije teme koje su u većoj mjeri društvene nego informatičke naravi: oslobađanje javnih baza podataka i korištenje softvera otvorenog koda u državnoj upravi. Zvijezda prve teme bio je Marko Rakar, koji se prihvatio posla da u domaćim uvjetima potiče objavljivanje javnih informacija i njihovu obradu, po uzoru na slične pokrete u razvijenom svijetu. Iz Rakarova izlaganja i okruglog stola koji ga je slijedio, oba na temu Otvorenost javnih informacija i servisa, saznali smo mnoštvo zanimljivih podataka. Dok je devetnaesto stoljeće bilo doba industrijalizacije, dvadesetim je vladao novac, u novom stoljeću pokretač razvoja bit će informacije. *Open data* je nova paradigma, a primjera ima mnogo. Tako su u New Yorku javno dostupni podaci o tome koliko svaka zgrada troši energije, pa građani mogu tražiti stan u energetski učinkovitijim zgradama. To će se odraziti na tržište nekretnina, ali i na građevinski sektor, koji će biti prisiljen bolje planirati i nuditi usluge dorade postojećih zgrada, da bi se postigle uštede. U Londonu je dostupna karta podzemne željeznice koja pokazuje kretanje vlakova, pa sa svog pametnog telefona možete provjeriti kad će stići vaš prijevoz. U Zagrebu je nešto slično uveo ZET, ali aplikacija je maknuta s weba uz obrazloženje da je to urađeno radi sigurnosti. Spomenut je i projekt *Open street map*, u koji su se uključili i dobrovoljci iz Hrvatske. Projekt je nastao doslovno u garaži, u kojoj se i danas razvija softver, dok dobrovoljci širom svijeta svojim GPS uređajima snimaju stanje na terenu i unose podatke u javno dostupne karte koje pokrivaju i područja koja komercijalni proizvođači nisu pokrili. Spomenut je primjer brazilskih hakera koji su za 10.000 USD kupili autobus kojim se voze po Brazilu i izrađuju kartu svoje zemlje. U Velikoj Britaniji istaknuta je ličnost Tim

Kelsey, novinar koji je pokrenuo projekt Dr. Foster, javnu baza podataka koja prati uspješnost liječenja i objavljuje statistike koje otkrivaju koje su bolnice kvalitetnije. Te podatke danas konzultiraju ne samo pacijenti, već i liječnici koji traže uspješnije terapije. Kelsey je danas izvršni direktor vladine organizacije *Transparency and Open Data* i radi na nacionalnoj strategiji dostupnosti javnih podataka.

Osim pozitivnih primjera iz svijeta, čuli smo nekoliko "zanimljivih" rezultata obrade domaćih javnih podataka. Povezivanjem podataka iz nekoliko izvora otkriveno je da je tvrtka sina bivšeg predsjednika sabora ostvarila velik promet i iznimno veliku dobit poslujući s državom. Da nije sve sjajno u javnoj nabavi pokazuje i činjenica da se u 40% slučajeva na natječaj javi samo jedan ponuđač. Čini se da nisu svi u državnim tijelima i javnoj upravi oduševljeni slobodnim pristupom informacijama koje načelno jesu javne, ali bi mnogima bilo draže da su dostupne ograničenom broju ljudi. Rakarov rad možete pratiti na <http://www.vjetrenjaca.org/> [1].

Kao pozitivan primjer javne dostupnosti informacija, izneseno je da bi građani, kada bi znali podatke o stopi kriminaliteta i kvaliteti lokalnih škola, mogli birati u kojoj će se gradskoj četvrti nastaniti, a po tome bi se onda ravnalo i tržište nekretnina. Spomenut je primjer javne objave geoloških podataka u Kanadi i poziv svim zainteresiranima da slobodno obrađuju podatke i predlažu lokacije na kojima se nalaze rudna bogatstva. Ispalo je da su dobrovoljci pronašli nalazišta zlata koja profesionalci nisu bili u stanju otkriti, pa su dobili novčane nagrade. Po svemu sudeći, cijela zajednica može imati koristi od slobodnog pristupa podacima.

Temu uvođenja slobodnog softvera u državni i javni sektor obradila su tri govornika. Darko Parić rekao je da je ova vlada svjesna vrijednosti softvera otvorenog koda. Osnovano je Nacionalno povjerenstvo za koordinaciju i informatizaciju javne uprave, te radne grupe za rješavanje pojedinih problema. Spomenuo je loše stanje baza podataka, koje će trebati doraditi i povezati. Ništa se neće dogoditi preko noći, najprije treba napraviti inventuru postojećeg stanja, izraditi repozitorij slobodnih programa, kao što je to napravila susjedna Slovenija osnovavši agenciju koja pomaže tvrtkama pri izboru softvera. Cilj je da se novac što manje odlijeva iz zemlje, da se zaposle lokalni administratori i programeri, da posao dobiju domaće tvrtke. Očekuje se da će informatičke tvrtke koje rade s državom i javnim sektorom zapošljivati sve više informatičara koji znaju raditi s proizvodima otvorenog koda.

Ivan Guštin u svom je izlaganju pod nazivom "Koraci i smjernice migracije na otvoreni kod u Republici Hrvatskoj" pobrojao sve dokumente, strategije i planove, koji govore o tome da će se softver otvorenog koda tretirati jednako kao i komercijalni, da će se pri natječajima insistirati na otvorenim standardima i od dobavljača tražiti izvorni kod. Papirnata podloga je tu, ali se dosad ništa nije učinilo da se to u praksi i ostvari. Jedan od problema je i takozvani *vendor lock-in*, posvemašnja ovisnost o pojedinim proizvođačima. Napomenuo je da otvaranje postojećih aplikacija ne zahtijeva da se programski kod piše iznova, u mnogim su slučajevima dovoljne sitne izmjene, poput pretvaranja putanje iz apsolutne u relativni oblik, te omogućavanje pristupa bazi pomoću API-ja koji mogu koristiti različiti operacijski sustavi. Kada se to napravi, onda će biti svejedno koji se OS koristi, tako da otvorenost ne podrazumijeva nužno korištenje Linuxa.

Irac Brian Fitzgerald održao je predavanje pod nazivom *Adopting Open Source Software - Lessons Learned*. Iznio je iskustva skupljena u projektima s raznih strana svijeta. Kad se u zamjenu komercijalnog softvera kreće brzoplet, bez pravog plana, napravi se niz pogrešaka, koje izazivaju negativne i emotivne reakcije. Tako su se u Massachusettsu opekli jer Linux u to doba nije imao podršku za osobe s invalidnošću, što je iskorišteno za negativnu kampanju. Često se nedovoljno ulaže u obrazovanje budućih korisnika, a treba se suočavati i s predrasudama, poput one da besplatno automatski znači manje vrijedno. Dragocjena je podrška uprave, ali ljude istovremeno ne vole da im se nešto nameće, pa je zato važno da projekt vodi osoba s autoritetom i da se neprestano ističu pozitivne strane FOSS-a.

Ako nas je prvi dan konferencije podsjetio da otvoreni softver sadrži jaku društvenu komponentu, čisti tehničari došli su na svoje naredna dva dana konferencije. U četvrtak 24-tog na rasporedu je bio niz tehničkih predavanja o proizvodima otvorenog softvera koji se može koristiti u poslovnom okruženju, od softvera za vektorsku grafiku (Inkscape), rješenja za *backup&restore*, do *open-source clouda*. Zadnji dan konferencije rezerviran je za radionice u kojima su polaznici mogli steći praktična

znanja o korištenju softvera otvorenog koda. Tako je Nenad Merdanović iz CARNeta predstavaio Zenoss, softver koji pomoću SNMP protokola omogućuje nadzor rada mreže, mrežnih uređaja, poslužitelja i servisa. Drugi kolega iz CARNetove zajednice, Dobrica Pavlinušić, pokazao je kako objediniti funkcionalnost nekoliko alata slobodnog koda za nadzor web servisa. Valent Turković i Valentino Šefer predstavili su projekt Otvorena WIFI mreža, koji nudi besplatan pristup Internetu građanima Osijeka, po uzoru na slične projekte u Austriji i Sloveniji. Zanimljivu radionicu pripremio je i Ivan Guštin, pod nazivom *Sysadmin ninja best practices*.

Jedan od sponzora konferencije bila je američka tvrtka Crossvallia, koja je otvorila podružnicu u Hrvatskoj i zapošljava napredne linuksaše. Ako ste zainteresirani za posao sistemca ili programera, a sviđa vam se ideja da ćete raditi od kuće, potražite informacije na njihovoj web stranici.

Nadamo se da će predavanja i prezentacija biti dostupni na [stranicama konferencije](#) [2].

pon, 2012-05-28 07:37 - Aco Dmitrović **Vijesti:** [Dogadanja](#) [3]

Vote: 0

No votes yet

Source URL: <https://sysportal.carnet.hr./node/1017>

Links

[1] <http://www.vjetrenjaca.org/>

[2] <http://www.dorscluc.org>

[3] <https://sysportal.carnet.hr./taxonomy/term/43>